

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

DIPLOMOVÁ PRÁCE

NAŠE VES

Kateřina Klapková

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Specializace Nová média

DIPLOMOVÁ PRÁCE

NAŠE VES

Kateřina Klapková

Vedoucí práce: doc. akad. mal. Vladimír Merta

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina KLAPKOVÁ**
Osobní číslo: **D21N0098P**
Studijní program: **N0213A310011 Výtvarná umění**
Specializace: **VU – specializace Nová média / MgA.**
Téma práce: **Naše ves**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Tvůrčí záměr: Zkoumat prostředí tiché vesnické krajiny a jejího environmentu.
Součástí budou nejen vizuální, ale i zvukové podmínky, které jsou pro toto prostředí charakteristické.

Způsob realizace: Vytvoření díla pomocí digitálních technologií a prostředků, které umožňují snímat a upravovat zvuk a obraz. Konkrétní forma realizace vyplyne z průběhu práce.

Cíl: Práce se bude zabývat životem na vsi, jeho atmosférou, lidmi, zvuky a dalšími pro ves charakteristickými rysy. Práce bude dokumentovat přirozené prostředí, pro které bude stěžejní sběr materiálů audiovizuálního charakteru. Cílem je vytvořit umělecké dílo ve formě intermediální instalace.

Předpokládaný charakter výstupu: Intermediální instalace o velikosti 4–8 m.

Rozsah průvodní zprávy: Minimálně 8 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BOURRIAUD, Nicolas. *Postprodukce: kultura jako scénář: jak umění nově programuje současný svět*. Přeložil Petr Turek. Vyd. 1. Praha: Tranzit, 2004. 106 s. ISBN 80-903452-0-4.
RUHRBERG, K. a kol. *Umění 20. století*. Praha: Slovart, 2004, 840 s. ISBN 80-7209-521-8.
HICKS, Alistair. *Průvodce světem současného umění: nové směry 21. století*. Vydání první. Praha: Kniha Zlín, 2017. 230 stran. ISBN 978-80-7473-558-5.
BEKOVÁ, Monika a Jana MUSILOVÁ. *Umění ve veřejném prostoru: série řízených rozhovorů s teoretiky umění a umělci: Žižka, Koleček, Zet, Šedá, Kohout, Klodová, Dick*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 126 s. ISBN 978-80-244-4078-1.
ŠEDÁ, Kateřina, Aleš PALÁN a Lucie FAULEROVÁ. *Brnox: průvodce brněnským Bronxem: akce Kateřiny Šedé*. 2. vydání. Brno: Kateřina Šedá, [2017], 607 s. ISBN 978-80-270-1197-1.
DUBEY, Gérard. *Sociální pouto v éře viruality*. Přeložil Ladislav ŠERÝ. Praha: Fra, 2021. Teorie. ISBN 978-80-7521-168-2.
HILDEBRAND, Adolf. *Problém formy ve výtvarném umění*. Praha: Triáda, 2004. Delfin (Triáda). ISBN 80-86138-51-8.
COLLINS, Judith. *Sculpture today*. New York: Phaidon Press, 2014. ISBN 978-0-7148-5763-3.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. akademický malíř Vladimír Merta**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 13. září 2022

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2023

.....

podpis auto

Poděkování

Ráda bych touto formou poděkovala doc. ak. mal. Vladimíru Mertovi, který mě vedl při mé práci a jeho podněty byli pro mé úvahy a samotnou tvorbu velkým přínosem. Dále bych ráda poděkovala Jakubu Prorokovi za jeho bezmeznou trpělivost a oporu po celou dobu celého studia na Západočeské univerzitě v Plzni.

OBSAH

Úvod	12
1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU OBORU NOVÁ MÉDIA	14
Dialog.....	15
Hranice udržitelnosti	17
Dezinformační bazén.....	19
Pasivita	21
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	23
3 PROCES PŘÍPRAVY A TVORBY	26
4 POPIS DÍLA.....	32
Technologická specifika.....	37
5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	38
Knižní a periodická literatura	38
Internetové zdroje.....	38
6 RESUMÉ.....	39
7 SEZNAM OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	40

Úvod

Výstupem mé diplomové práce je experimentální dokumentární film, který se věnuje tématu smrti a stárnutí, ale i tématu původu, kořenů jedince a předávání vzpomínek.

V první části svého textu krátce představím má díla, která formou či tématem souvisí s mou diplomovou prací a oborem nová média. V další části mé práce se zaměřím na popis mé přípravy a na způsoby mého uvažování nad zvoleným tématem. V poslední části pak představím finální podobu mého díla a proces jeho technického zpracování.

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU OBORU NOVÁ MÉDIA

Má tvorba již od mého vstupu na půdu Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara směřovala směrem k novým médiím. Některým médiím, jako je například fotografie, se věnuji již mnoho let. Při mém předchozím studiu na Univerzitě v Hradci Králové jsem se začala věnovat především videu a jeho využití v mé volné tvorbě, což mě vedlo k volbě specializace zabývající se právě novými médii a jejich využitím. Má díla, která vznikla na půdě fakulty v Plzni, se tedy formou zaměřují především na video a zvuk. V tematické rovině se pak věnuji především sociálním, často intimním otázkám, které vyplývají z mých osobních zkušeností a běžného života. V průběhu mého studia tak vznikla řada děl, které se vztahují k novým médiím. Často využívám digitální video, ale i další formy, jako je site specific art nebo performance.

Dovolím si v úvodu krátce představit některé mé předchozí práce, které pomohou přiblížit kontext mé dosavadní tvorby ve vztahu k oboru Nová média na Západočeské univerzitě, ale i k mému bakalářskému studiu na Univerzitě v Hradci Králové. Současně se pokusím vybrat tvorbu, která souvisí tematicky či formou, s mou diplomovou prací.

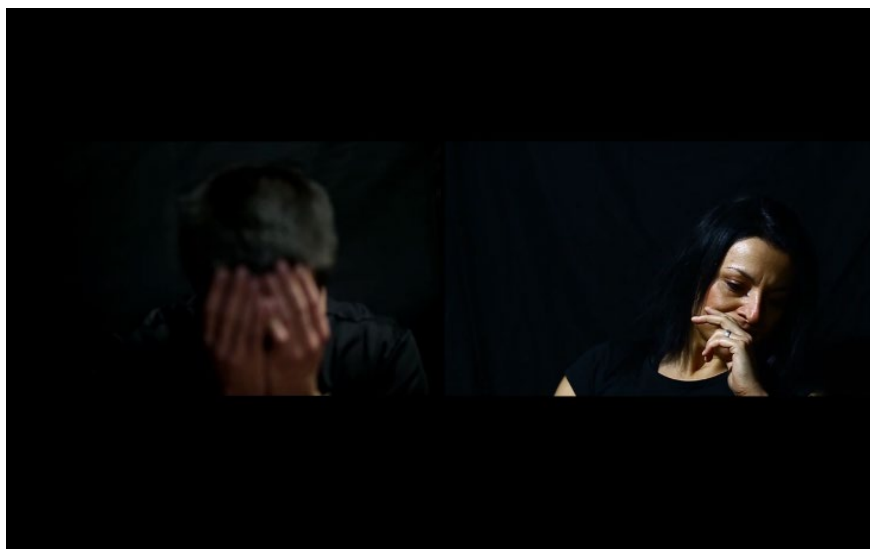
Dialog

Dílo Dialog, byl jedním z mých prvních odvážnějších kroků směrem k novým médiím. Tématem se stal rozpad partnerského svazku mých dvou dobrých přátel. Zmíněný rozchod proběhl pět let před natáčením snímku, ve kterém spolu bývalý pár poprvé mluví o svých pocitech. Po pěti letech je mezi dvojicí stále cítit napětí, které v nich zanechala nevyslovená slova. Z celého záznamu asi hodinu a půl dlouhého dialogu jsem vybrala 6 minut dlouhý rozhovor, který byl sestřižený z nejemotivnějších scén.

Celou tuto intimní situaci jsem se snažila umocnit pohledem kamery přímo do očí, a to současně oběma aktérům. Výsledná projekce tak umožňuje pohledět oběma do tváře při jejich vzájemném dialogu. Dílo bylo realizováno na přehlídce mladého umění Pokoje v roce 2018 a bylo součástí intermediální instalace Poslech cizích emocí, která vznikla ve spolupráci s vizuálním umělcem Vu Minh Duc pod záštitou Univerzity v Hradci Králové. Toto dílo naznačuje, jakým způsobem jsem se dostala k mému současnému přístupu k tvorbě, která se často věnuje intimním tématům a zahrnuje i dokumentaristický přístup. Myslím, že v této chvíli mě začala zajímat lidská intimní témata, ale i dokumentaristický přístup k práci.

Obrázek 1 Pohled do instalace Poslech cizích emocí, 2018

Obrázek 2 Dialog, 2018

Hranice udržitelnosti

Instalace Hranice udržitelnosti¹, má bakalářská práce, byla mým dalším intermediálním projektem. Její součástí byl především rozsáhlý výzkum problematiky nakládání s odpady. Tento probíhal nejen na umělecké, ale i v sociální interakci ve formě úklidů. Jednou ze součástí bylo i reálné sledování tříděného odpadu pomocí gps, která putovala spolu s vyhozenou plastovou lahví. Výsledná zjištění se tak promítla do mého záměru, a tři části instalace s pesimistickou myšlenkou o budoucnosti lidstva².

Během realizace v Galerii T v Hradci Králové byla uskutečněna performance, na které významně participovali moji studenti z Gymnázia a Střední odborné školy v Přelouči. Instalací však výsledné dílo zdaleka neuzavřelo mé přemýšlení o tomto tématu. Bakalářská práce tak v dalších letech nabyla dalších rozměrů. Mé zapojení do projektu Erasmus – Dont Throw your waste, make art not pollution³, který realizovalo Gymnázium v Přelouči a partnerská Turecká střední škola Tunalli Academi z Ankary. Pro tento projekt jsem vypracovala didaktické podklady, které zahrnovali pracovní listy, plánované akce i výtvarnou činnost. Pobyt v Ankaře také rozšířil můj pohled na problematiku odpadů o další nezaměnitelný pohled. S tímto tématem stále pracuji a přemýšlím o dalších intervencích či realizacích.

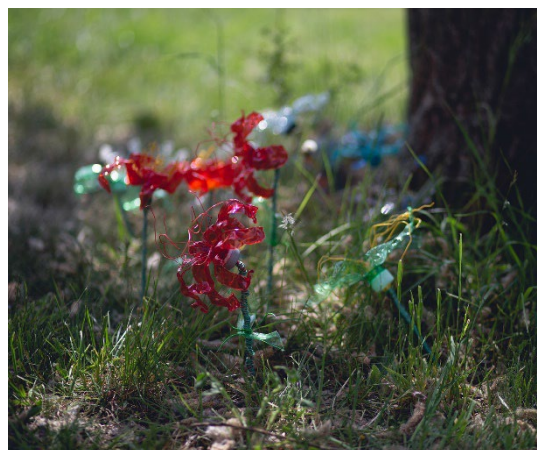
¹ KLAPKOVÁ, Kateřina. Hranice udržitelnosti [online]. Hradec Králové, 2019 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/qegv0q/>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce MgA. Tomáš Moravec.

² Kateřina Klapková – The Boundaries of Sustainability. Kateřina Klapková [online]. Dostupné z: <https://klapka.myportfolio.com/the-boundaries-of-sustainability>

³ Erasmus+ - Don't throw your waste away – make ART not pollution. Erasmus+ - Don't throw your waste away – make ART not pollution [online]. Dostupné z: <https://erasmus-upcycling.myportfolio.com/work>

Obrázek 3 Pohled do instalace Hranice Udržitelnosti

Obrázek 4 Fotografie z realizace projektu Don't Throw Your Waste, make Art not Polution

Dezinformační bazén

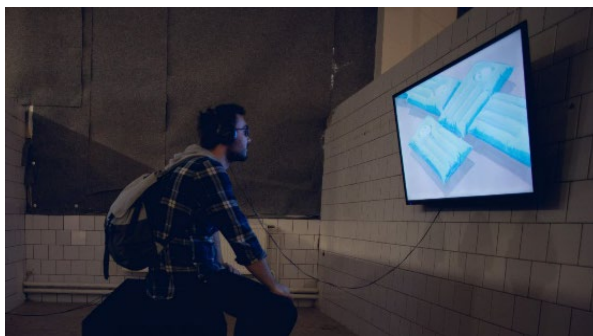
Dalším novo mediálním dílem, které je již z půdy Fakulty umění a designu Ladislava Sutnara, je Dezinformační bazén⁴. Toto video reaguje na současnou politickou a mediální situaci a problematiku rozpoznání fakt či pravdy. Toto téma, téma dezinformací, reflektuje mé pocity z období posledních několika let, kdy čím dál více pociťuji úzkost z toho, jak společnost informace vstřebává i jak s nimi nakládá.

Dezinformační bazén je záznamem site specific instalace, která byla realizovaná v lednu roku 2022 na koupališti v Cholticích ve Východních Čechách. Po tomto bazénu plavala rádia na malých nafukovacích lehátkách a na každém z nich byla nalezena jiná frekvence. Z této akce tak vznikl záznam, který reflektuje mou myšlenku o změti informací, které je velmi těžké třídit a zpracovávat.

⁴ Kateřina Klapková – The Desinformation pool. Kateřina Klapková [online]. Dostupné z: <https://klapka.myportfolio.com/the-desinformation-pool>

Obrázek 5 Fotografie site specific instalace Desinformační bazén, 2021

Obrázek 6 realizace Desinformačního bazénu v The White Room Gallery, 2022

Pasivita

Video Pasivity vzniklo jako práce, kterou jsem se symbolicky rozloučila se svou prací ve školství, kde jsem byla téměř třináct let. Práce učitelky pro mě byla dlouho součástí života, a problematika vzdělávání tak pronikla i do mé tvorby. Tento videoart je kritikou pasivních forem vzdělávání, ale také schnutím mých pocitů z výuky v době pandemie Covid 2019. Video zachycuje participanty sedící v lavicích, kteří znuděně posedávají. Performery se stali moji skuteční žáci, kteří se opravdu sami nudili ve třídě přibližně 20 minut. Záznam je tedy složen z autentických záběrů prokrastinace v lavicích školy. Obraz je doplněn zvukovou stopou obsahující informace, které pochází obsahují organizační informace k výuce v průběhu pandemie. Tento text je nahrán pomocí automaticky generovaného hlasu, který jej předává s chladným klidem divákovi.

Obrázek 7 Videoart Pasivita, 2022

Obrázek 8 Realizace videoartu na výstavě AKCE A REAKCE II., Studio 21 Olomouc, 2022

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Při práci na mém diplomové projektu jsem se původně chtěla zaměřit na sběr vizuálních materiálů v naší vsi Řečany na Labem. Ta je nedaleko mého rodného města Přelouče, odkud pochází i velká část mé rodiny. Souhra náhod mě v polovině roku 2022 zavedla z malé vsi do hlavního města, a to vedlo ke změně mého pohledu na dané téma. Chvíli se zdálo, že se stalo pro mou práci nevhodným. Absence každodenního vesnického prostředí mě podnítila k přemýšlení o významu slova ves. To se původně zdálo jako jasně pochopitelné, a při úvahách jsem tento pojem začala vnímat hned v několika rovinách.

V úvodu své práce bych ráda odkázala na práci významného filozofa 20. století Marshalla McLuhana, který použil spojení globální vesnice⁵ k popsání vzájemných vztahů společnosti a její proměny v závislosti na nových médiích, která nastupují v druhé polovině minulého století. Na tomto filozofickém pojmu mě zaujalo především to, že je využito k popsání vztahů, nikoliv území. I když McLuhan spíše popisuje proměnu, která nastává ve společnosti působením nových médií, ale zaujalo mě jeho využití slova ves pro pojmenování formy vzájemného propojení. To mě přivedlo k myšlence slovem vytyčit vzájemné vztahy, nikoli popis místa. Představa, že se ocitáme právě v takové vlastní digitální vesnici mě zaujala, a nějakou dobu jsem toto téma rozvíjela. Přemýšlela jsem o vlastních sociálních vazbách, které zahrnují moji ves. A to nejen v prostředí internetu. Vzájemné vztahy mnohdy udržují na velké vzdálenosti a má vesnice se rozkládá na obrovském území. Tyto úvahy mě nakonec dovedli k hledání středu mé

⁵ Global village – Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Global_village

vlastní vsi, která mě formovala v dětství a ze které pocházím. Středem mé vsi je a vždy byla má rodina. Na rozdíl od McLuhana tedy pracuji s pojmem ves jako pojmenováním blízkých společenských vazeb. Do mé vsi tak spadá má rodina, moji blízcí přátelé, kolegové a mnoho dalších lidí, kteří mě obklopují. Má ves tedy není globální, spíše osobní, intimní síť propojení s dalšími lidmi.

Během posledního roku se tak stala středem mé vsi má babička. Naše soužití provázelo truchlení po nedávno zemřelém dědečkovi ale i nastupující Alzheimerova choroba mé babičky. Její ztráta životního partnera a naše společné debaty u snídani mě dovedli k myšlence zaznamenat tuto část jejího života. I když její paměť již zdaleka nebyla schopna přijímat nové vjemy, její vzpomínky na dětství v rodné Přelouči byly často živé a radostné. Vzpomínala si i na válečná léta, kdy v Přelouči byli Němci, a to jí bylo na začátku války pouhých 6 let. Oproti tomu ji trápilo, že si nemůže vzpomenout na ne tak dávno historii. Zapomínání se totiž stalo její součástí, a choroba postupně bere všechno co znala. Její byt a blízké okolí se tak stal jejím jediným bezpečným kouskem světa, kam se odvážila jít sama. Téma našeho společného města z dětství nám tak dávalo jistotu společného tématu k hovoru, protože jsem mohla pomoci její paměti si vzpomenout. Její vyprávění mě zaujala také proto, že mi poodhalovala část naší rodinné historie. Naše ves se tedy protнула hned ve třech úrovních. Na úrovni sociální, ale i místní, environmentální, vztažené k našemu městu. Třetí úroveň je pak je náš vztah rodinný, dlouhodobý, v dětství plný společně stráveného času. Naše cesty se životem proplétají na podobných místech, s podobnými osudy. Nyní se naše cesty protnuli, a společně procházíme jeho další etapou.

Během sběru materiálu jsem nahrála mnoho dialogů, které jsme vedli ráno u snídani, ale i intimních záběrů z babiččina domácího života. Babička se stala středobodem vsi, středem mého pozorování, které mnohdy nebylo snadné

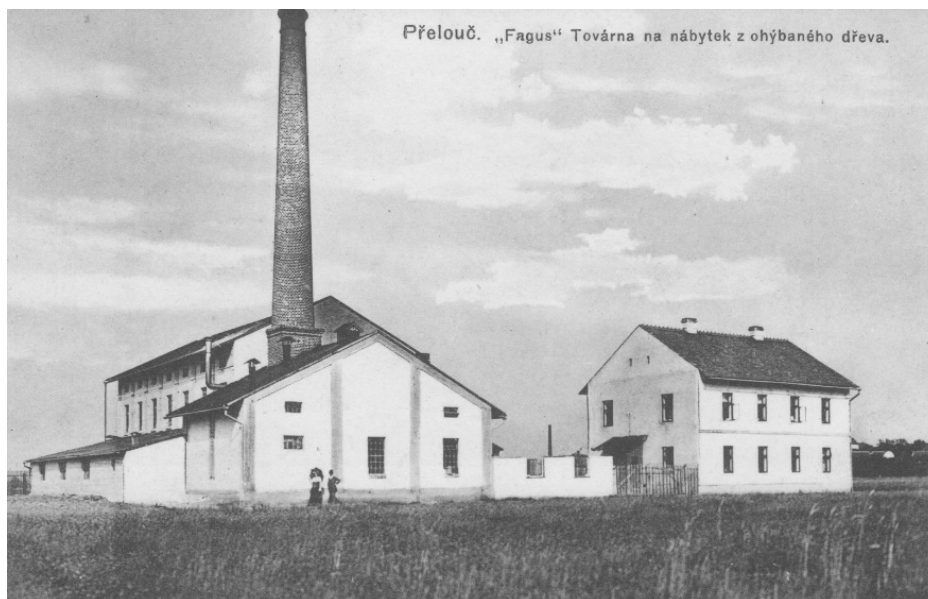
dokumentovat. Dojemné hovory o své ztracené opoře mě často přivedli k přemýšlení o mém vlastním životním směřování. Jindy zase z čiré radosti zazpívaná píseň rozjitřila babiččinu mysl a přivedla do jejího dne závan radosti. Toto období vzpomínání se stalo hlavním zdrojem mého zkoumání a cílem sbírání vizuálního materiálu pro mé úvahy.

Volba tématu tedy vyplynula především z mé vlastní osobní zkušenosti a současné situace. Práce částečně reflektuje můj vztah s babičkou, ale také náš společný smutek nad ztrátou blízkého člověka.

3 PROCES PŘÍPRAVY A TVORBY

Procesy předcházející vzniku mé práce nastupovali postupně a někdy se odehrávali v několika úrovních najednou. Do mého procesu přípravy patřili diskuse, četba, skici, kresby, videa a fotografie a v neposlední řadě jsem se pokusila pro svou tvorbu využít i umělou inteligenci. Některé procesy přípravy se nakonec ukázali vhodné jen jako výzkumná část a pro zpracování tématu se nakonec nehodili. V dalších odstavcích popíšu průběh některých mých přípravných prací pro tento projekt.

Důležitým faktorem procesu přípravy byl především sběr vizuálního a zvukového materiálu. Během natáčení, které trvalo v několika fázích v rozmezí 10 měsíců jsem pořídila bez mála 6 hodin zvukového záznamu dialogů a 60 hodin obrazového záznamu. U obrazu jsem se nesoustředila pouze na záznam babiččina života, ale také na průsečíky našich cest napříč životem. Proto v archivu nasbíraného materiálu velkou část zabírají i pohledy do krajiny okolí Přelouče, města, které nás obě spojuje. U krajiny a okolí mého rodného města jsem se často zamýšlela nad symbolikou v obraze a na to, jak do záznamu přenést můj subjektivní pohled. Součástí mých úvah se tak stala návaznost místa a paměti. Proto jsem některé typické podoby našeho města hledala i v archivních fotografiích, které mi dokreslovali obraz města v době, kdy má babička žila v Přelouči. Nezamýšlela jsem využívat archivní fotografie pro můj záměr, ale využila jsem je jako odrazový můstek pro hledání průsečíků mezi mnou, babičkou a místem. Často mi mé hledání usnadnili informace, které mi poskytla sama babička při svém vyprávění. Přípravy vizuálního materiálu se tak odehrávala na základě rozhovorů, jejichž části jsem nakonec použila jako zvukovou stopu filmu.

Obrázek 9 Fotografie Přebouče, Firma Fagus 1921

Obrázek 10 Fotografie Přebouče, Pohled na Přebouč

Dalším velkým tématem mé práce bylo zkoumání smrti a vyrovnávání se se smrtí blízkého člověka. V tomto ohledu se má pozornost při přípravě zaměřila především na vizuální autory, kteří se touto tematikou zabývali. Umělcem, kterého bych ráda zmínila jménem Korakrit Arunanondchai. Jeho díla s názvy *S historií v místnosti plné lidí s legračními jmény*, (2017) a *Písně k umírání* (2021) bylo možné vidět na výstavě *Konečnost našich písní proti nekonečnosti času a prostoru*, která se uskutečnila na přelomu roku 2022 a 2023 ve Veletržním paláci Národní galerie v Praze⁶. Oba filmy tohoto autora se zabývají otázkami smrti, umírání, ale i identitou jedince a jeho kořeny. Arunanondchai ve svých filmech propojuje dokumentaristické záběry svých prarodičů s performativními prvky i záznamy zpravodajství. Vykresluje tak paletu vjemů, které se propojují v divákovi jako mix pocitů samotného autora. Jeho filmy, které jsem měla možnost vidět v Národní galerii velmi ovlivnily můj pohled na práci s videem a na možnosti experimentování s dokumentaristickým stylem. Jeho autentické a intimní záběry jsou poetickým vzhledem do stáří, které staví do kontrastu se scénami pestrobarevných performance.

Dalším, kdo ovlivnil mé uvažování o nových médiích obecně, je jistě Nicolas Bourriaud. Ten ve své knize *Postprodukce: kultura jako scénář: jak umění nově programuje současný svět*⁷ popisuje a analyzuje postmoderní umění a jeho vztah ke konceptu "postprodukce", který je výsledkem vlivu digitální kultury. Tato kniha nabízí důležitý přínos k pochopení vztahu mezi uměním a digitální kulturou a jak se umělci snaží přizpůsobit se rychle se měnícím podmínkám v uměleckém světě.

⁶ Korakrit Arunanondchai: *Konečnost našich písní proti nekonečnosti času a prostoru* | SJCH. Společnost Jindřicha Chalupického | SJCH [online]. Dostupné z: <https://www.sjch.cz/korakrit-arunanondchai-konecnost-nasich-pisni-proti-nekonecnosti-casu-a-prostoru/>

⁷ BOURRIAUD, Nicolas. *Postprodukce: kultura jako scénář: jak umění nově programuje současný svět*. Praha: Tranzit, 2004. Navigace. ISBN 80-903452-0-4.

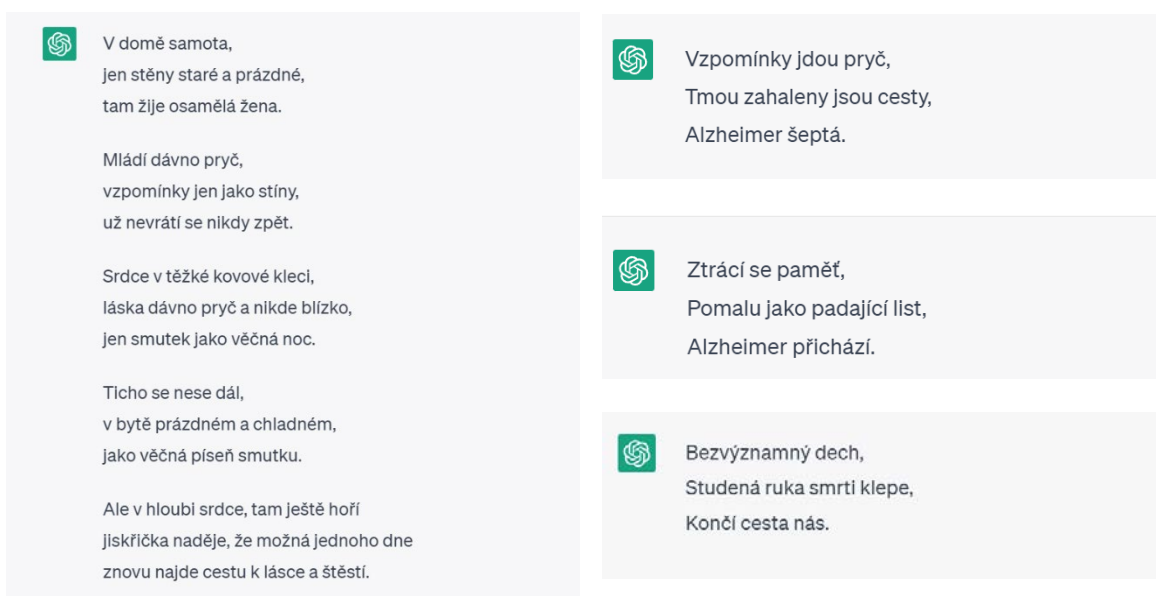
Při své tvorbě jsem se také pokusila využít možnosti umělé inteligence. Lákalo vést s ní dialog na filozofické otázky. Současně jsem hledala hranice mezi lidskou kreativitou a uměle stvořenou myslí. Konverzaci jsem prováděla ve webové aplikaci Chatbot, kde jsem umělé inteligenci filozofické otázky o významu smrti a stáří nebo žádala o napsání básně či písně. Někdy výsledky byly velmi zajímavé, ale opět jsem tuto cestu brala jako součást podpory vlastního přemýšlení nad tématy, která jsem zpracovávala. Lidské a intimní otázky pokládat umělé inteligenci se ukázalo být pozoruhodně inspirující. Bohužel v některých případech se stalo, že umělá inteligence nedokázala můj úkol splnit a výsledek tak nebyl použitelný.

Nakonec se má pozornost vrátila opět k babičce, a její nemoci. Začala jsem sbírat fotografie jejich plánovacích notýsků, které ji pomáhají s orientací v čase. Jednotlivé stránky tak obsahují záznamy jejího dne. Někdy chaotické zápisy střídají vzorně zapsané stránky. Babiččin diář se tak stal další formou pozorování, ale také zajímavým vizuálním materiálem. Dá se v nich také vysledovat, které dny pro ni byli náročné a které naopak mohla v klidu odpočívat.

Do mých úvah na dané téma samozřejmě mé skici a návrhy. Ty se často věnují mému dětství. Snažila jsem se vybavit některé vzpomínky, které souvisí s mou babičkou. A také mé vzpomínky na Přelouč. Ve skicářích se tak nachází jak ilustrace mých vzpomínek na babičku, tak i různé slovní přesmyčky a říkanky, které jsme jako malé děti v Přelouči používali. V neposlední řadě jsem také vytvořila seznam jmen, kterými naše město rádi častujeme. Některé tyto výrazy se používají v běžné mluvě a správný přeloučský obyvatel jim snadno porozumí. I přes to, že některé přezdívky našeho rodného města působí hanlivě, říká je většina obyvatel s láskou a jejich používání sahá daleko do

historie. Původní název pochází ze staroslověnského „Přelučie⁸“, což charakterizuje okolí města nacházející se v úrodné polabské nížině.

V souvislosti s historií města mě velmi zaujala paralela s písní Rodné brázdy. Přelouč je totiž velmi starou zastávkou na mnohých středověkých cestách. Mezi tyti trasy patří i slavná svatojakubská pouť, která vede přímo skrze Přelouč, podobně jako mnoho obchodních stezek již v raném středověku. Brázdy vyryté lidmi v průběhu času tu jsou obzvláště hluboké a sahají daleko za písemné doklady osídlení této oblasti.

The image shows a screenshot of a web interface displaying AI-generated poetry. It consists of five separate text boxes, each containing a short poem. Each poem is preceded by a small green icon of a stylized knot or swirl. The poems are:

- Poem 1:**
V domě samota,
jen stěny staré a prázdné,
tam žije osamělá žena.

Mládí dávno pryč,
vzpomínky jen jako stíny,
už nevrátí se nikdy zpět.

Srdce v těžké kovové kleci,
láska dávno pryč a nikde blízko,
jen smutek jako věčná noc.

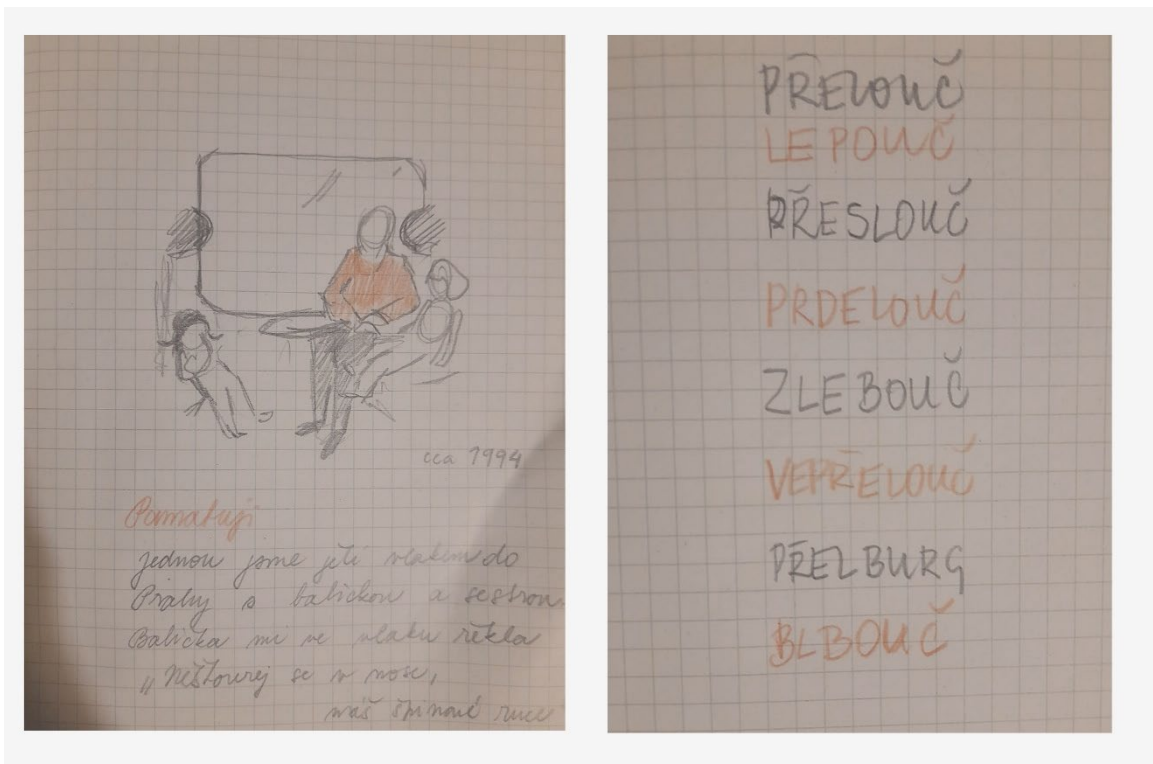
Ticho se nese dál,
v bytě prázdném a chladném,
jako věčná píseň smutku.

Ale v hloubi srdce, tam ještě hoří
jiskřička naděje, že možná jednoho dne
znovu najde cestu k lásce a štěstí.
- Poem 2:**
Vzpomínky jdou pryč,
Tmou zahaleny jsou cesty,
Alzheimer šeptá.
- Poem 3:**
Ztrácí se paměť,
Pomalů jako padající list,
Alzheimer přichází.
- Poem 4:**
Bezvýznamný dech,
Studená ruka smrti klepe,
Končí cesta nás.

Obrázek 11 ukázky básní generovaných pomocí umělé inteligence na webu Chatbot

⁸ Přelouč patří k nejstarším historicky doloženým místům regionu. Název Přelouč je odvozen od místa, kudy se chodilo přes louky. Původní název obce zněl Přelučie. Vlastní osada vznikla na severní straně dnešního města, v místě zvaném Na dole, patrně v 10. století za panování rodu Slavníkovců.

Tento text je dostupný na: Z historie města – Oficiální stránky města Přelouč. Město Přelouč – Oficiální stránky města Přelouč [online]. Copyright © 2023 [cit. 25.04.2023]. Dostupné z: <https://www.mestoprelouc.cz/zivot-ve-meste/informace-o-meste/z-historie-mesta/>

Obrázek 12 Ukázka stran skicáře

Obrázek 13 Fotografie babiččiných zápisků

4 POPIS DÍLA

Naše ves je experimentálně pojatý dokumentární film, který zachycuje téměř rok života mé babičky. Je koncipován jako dvoukanálové video, které je doplněno o nahrávky dialogů mezi mnou a mou babičkou. Projekce, která je kompozičně rozdělená do dvou částí je záměrnou separací vizuálních vjemů. Na pravé straně projekce se věnuji především obrazům babičky, jejího bytu a života v něm. V druhé části projekce pak kombinuji obrazy zachycené především mimo byt. Převážná část těchto snímků souvisí s rodným městem, část ale zachycuje i naše společné prostředí Arbesova náměstí v Praze, které je pro mou babičku již 50 let domovem.

Toto dělení není náhodné. Záměrem bylo rozdělit klasický formát dokumentárního filmu do více poloh. Pravá projekce je točena jako klasický časosběrný dokumentární snímek. Záběry ze života babičky se prolínají s obrazy interiéru bytu. To je jistým vyjádřením babiččiny současné pozice ve světě, kdy její část světa je tvořena především jejím bytem a blízkým okolím. Byt je doslova naplněn fragmenty jejího dosavadního života. Druhá část obrazu je pak symbolickým návratem do rodného města, které se objevuje jako spojnice mezi dětstvím a současností. Levá strana projekce je také symbolem našeho propojení, které vytyčuje naši společnou cestu životem. Podobně jako babička i já jsem si nakonec přišla do Prahy, a tak se i pro mě obrazy Přelouče začínají stávat vzpomínkou na minulost. Přelouč se tak stává symbolem stability rodiny a její péče. Stává se symbolem domova s kořeny hlubokými přes několik generací. Právě nemoc mé prababičky kdysi přivedla babičku a naši rodinu zpět do Přelouče a nyní mě přivedla do Prahy. Naše cesty tak jdou v čase současně, ale i proti sobě. V obraze využívám i symbol vody, a jejího plynutí. Voda pro mě je znakem života, ale i plynutí

času. Proto se její tok ve videu obrací v čase zpět jako se babička otáčí ve vzpomínkách zpět do minulosti, do svého dětství. Dalším symbolem, který se objevuje v levé části filmu jsou zoraná pole. Ty ilustrují text písně Rodné brázdy, a také symbolizují propojení člověka s krajinou. Záznamy brázd pocházejí z oblastí na trati vlaku mezi Přeloučí a Prahou. Vlak tak pomyslně spojuje tato dvě místa dohromady.

Další složkou mého filmu je zvuk. Ten je vytvořen střihem dialogů mezi mnou a mou babičkou. Z velkého množství nahrávek jsem nakonec zvolila dva stěžejní dialogy a jednu nahranou píseň v podání mé babičky. Dialogy jsou záznamem našich společných snídaní, u kterých babička často vzpomínala na své dětství, ale i nedávno zemřelého dědečka. Finální výběr mluveného slova vyplynul právě z těchto rozhovorů kvůli své intimnosti a tématu. Z velkého množství materiálu jsem tak vybrala záměrně právě tyto pasáže, které se věnují dětství, ale také umírání a ztrátě. Tyto dialogy jsou pak doplněny o záznam písně Rodné brázdy ve dvou provedeních. V první části filmu je píseň zazpívána v podání mé babičky. Ta ji jednoho dne zazpívala v průběhu nahrávání a velmi mě tím dojala. Tato píseň pro mě v době natáčení nebyla neznámou, znala jsem ji v podání přeloučského pěveckého sboru Foerster⁹. Tato píseň pochází z díla Josefa Václava Sládka, který se zabýval lidovými písněmi v období národního obrození. Nejde o jeho vlastní autorskou tvorbu, ale spíše o jednu z upravených lidových písní. Podobně, jako tuto píseň přejal Josef Václav Sládek, dočkala se i hudebního přepracování od přeloučského rodáka a hudebního skladatele Josefa Bohuslava Foerstera. Dovolím si zde text lidové písně v úpravě Josefa Václava Sládka citovat. Její provázanost s mnou zvoleným tématem je očividná, věnuje se tématice domova, rodiny, ale i umírání.

⁹ Kulturní a informační centrum města Přelouče – Smíšený pěvecký sbor Josef Bohuslav Foerster. Kulturní a informační centrum města Přelouče – Aktuálně [online]. Copyright © 2010 [cit. 25.04.2023]. Dostupné z: <http://www.kicmp.cz/soubory-kurzy/pevecky-sbor-foerster/>

Rodné brázdy v šíř i v dál

*Rodné brázdy v šíř i v dál,
co mi vás jen pán Bůh přál,
co se já vás naoséval, naoral!*

*Až té trávy neseté
na mém hrobě rozkvete,
čí pak vy, mé rodné brázdy, budete?*

*Kdo tu bude u vás stát,
kdo vás bude míti rád,
kdo k vám přijde, rodné brázdy, zaorat?*

*Rodné brázdy v šíř i v dál,
rád bych potom z hrobu vstal
říct mu, aby jako já vás miloval!¹⁰*

Jak píseň napovídá, můj experimentální film je tak intimní výpovědí o vzájemném vztahu mě a mé rodiny ve vztahu k místu. Je také záznamem smutného období, kdy ztráta životního partnera zasáhla mou babičku. Brázda se tak stává podobně jako v lidové písni spojnicí mezi generacemi, ale i lidmi a místem.

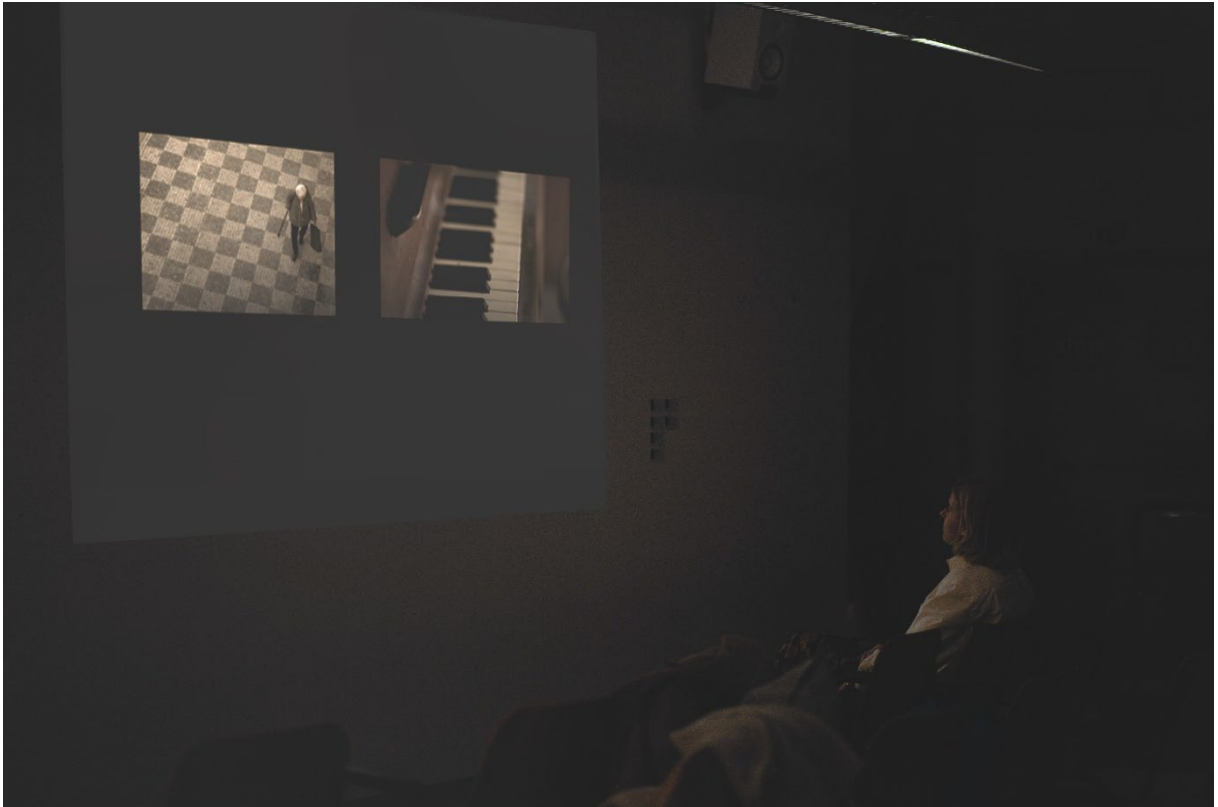
¹⁰ SLÁDEK, Josef Václav. *Selské písně a české znělky*. Brno: Tribun EU, 2012. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-270-5.

Obrázek 14 Náhled dvoukanálové projekce Naše ves

Obrázek 15 Náhled dvoukanálové projekce Naše ves

Obrázek 16 a 17 Podoba zamýšlené realizace

Technologická specifika

Při natáčení svého díla jsem pro záznam obrazu zvolila digitální zrcadlovku Canon 6D s pevným objektivem 80 mm. Tento objektiv jsem volila záměrně právě pro jeho jemnou kresbu a výrazný bokeh¹¹, který dodal záběrům intimní atmosféru. Některé záběry jsem snímala také na svůj mobilní telefon, ale žádné z nich jsem nakonec nepoužila do svého snímku. To především kvůli nepříliš dobré kvalitě obrazu. Pro záznam zvuku jsem použila zařízení pro nahrávání Zoom, abych docílila co možná nejlepší kvality zvuku.

Nasbíraný materiál jsem po selekci vizuálních i zvukových částí zpracovala v programu Adobe Premiere. Pro některé záběry jsem využila pro barevné korekce program After Effects, aby byla vytvořena jistá návaznost v barevnosti vizuálních materiálů. V levé části obrazu jsem také využila reverzního časového převrácení, které symbolizuje jakýsi návrat zpět do minulosti. Výsledné sekvence videa jsem nakonec spojila do dvoukanálové projekce určené k promítání při realizaci diplomového projektu. Konečná verze je tak dvoukanálovým videem ve formátu 4K, která je určena pro promítání na velké formáty projekcí.

Se zvukem jsem dále pracovala také. Zde jsem volila program Adobe Audition a některé stopy upravila a odstranila případné nežádoucí ruchy které vznikli nedopatřením při vytváření záznamů. Jedinou nepůvodní zvukovou stopou, kterou jsem použila je nahrávka pěveckého sboru Josef Bohuslav Foerster, která film uzavírá.

¹¹ *Pojem bokeh je japonské slovo, které označuje „rozostření“ a používá se k popisu vzhledu rozostřených částí fotografie.* - Nejlepší tipy pro bokeh – Canon Czech Republic. Digitální fotoaparáty, objektivy, videokamery a tiskárny – Canon Czech Republic [online]. Dostupné z: <https://www.canon.cz/get-inspired/tips-and-techniques/bokeh-photography/>

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

1. SLÁDEK, Josef Václav. *Selské písně a české znělky*. Brno: Tribun EU, 2012. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-270-5.
2. BOURRIAUD, Nicolas. *Postprodukce: kultura jako scénář: jak umění nově programuje současný svět*. Praha: Tranzit, 2004. Navigace. ISBN 80-903452-0-4.

Internetové zdroje

1. KLAPKOVÁ, Kateřina. Hranice udržitelnosti [online]. Hradec Králové, 2019 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/qegv0q/>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce MgA. Tomáš Moravec.
2. Kateřina Klapková – The Boundaries of Sustainability. Kateřina Klapková [online]. Dostupné z: <https://klapka.myportfolio.com/the-boundaries-of-sustainability>
3. Erasmus+ - Don't throw your waste away – make ART not pollution. Erasmus+ - Don't throw your waste away – make ART not pollution [online]. Dostupné z: <https://erasmus-upcycling.myportfolio.com/work>
4. Kateřina Klapková – The Desinformation pool. Kateřina Klapková [online]. Dostupné z: <https://klapka.myportfolio.com/the-desinformation-pool>
5. Global village – Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Global_village
6. Korakrit Arunanondchai: Konečnost našich písní proti nekonečnosti času a prostoru | SJCH. Společnost Jindřicha Chalupeckého | SJCH [online]. Dostupné z: <https://www.sjch.cz/korakrit-arunanondchai-konecnost-nasich-pisni-proti-nekonecnosti-casu-a-prostoru/>
7. Z historie města – Oficiální stránky města Přelouč. Město Přelouč – Oficiální stránky města Přelouč [online]. Copyright © 2023 [cit. 25.04.2023]. Dostupné z: <https://www.mestoprelouc.cz/zivot-ve-meste/informace-o-meste/z-historie-mesta/>
8. Kulturní a informační centrum města Přelouče – Smíšený pěvecký sbor Josef Bohuslav Foerster. Kulturní a informační centrum města Přelouče – Aktuálně [online]. Copyright © 2010 [cit. 25.04.2023]. Dostupné z: <http://www.kicmp.cz/soubory-kurzy/pevecky-sbor-foerster/>

6 RESUMÉ

CZ

V rámci mé práce jsem se zaměřila na výzkum vztahů a jejich vazeb na prostředí v mé blízkosti. Toto téma mě přivedlo k prozkoumání intimních vztahů v mé rodině a k zamyšlení nad smyslem života a smrti. Přestože se toto téma na první pohled zdá být vzdálené od mé finální práce, pomohlo mi lépe pochopit mé propojení s lidmi, mým rodinným zázemím a místem mého původu. V rámci mé práce jsem se zaměřila na motivy ze svého života, které mě spojují s mou babičkou a místem, odkud obě pocházíme. Výsledkem mé práce je videoart, který mapuje truchlení, ale také radostné vzpomínky staré ženy, která ztratila svého životního partnera.

EN

My work has focused on researching relationships and their links to the environment around me. This topic led me to explore intimate relationships within my family and to reflect on the meaning of life and death. Although at first glance this topic seems distant from my final thesis, it has helped me to better understand my connections to people, my family background and my place of origin. Within my work, I focused on themes from my life that connect me to my grandmother and the place we both come from. The result of my work is a video art that traces the mourning but also the joyful memories of an old woman who has lost her life partner.

7 SEZNAM OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

- Obrázek 1** Pohled do instalace Poslech cizích emocí, 2018
- Obrázek 2** Dialog, 2018
- Obrázek 3** Pohled do instalace Hranice Udržitelnosti
- Obrázek 4** Fotografie z realizace projektu Don't Throw Your Waste, make Art not Pollution
- Obrázek 5** Fotografie site specific instalace Desinformační bazén, 2021
- Obrázek 6** realizace Desinformačního bazénu v The White Room Gallery, 2022
- Obrázek 7** Videoart Pasivita, 2022
- Obrázek 8** Realizace videoartu na výstavě AKCE A REAKCE II., Studio 21 Olomouc, 2022
- Obrázek 9** Fotografie Přelouče, Firma Fagus 1921
- Obrázek 10** Fotografie Přelouče, Pohled na Přelouč
- Obrázek 11** ukázky básní generovaných pomocí umělé inteligence na webu Chatbot
- Obrázek 12** Ukázka stran skicáře
- Obrázek 13** Fotografie babiččiných zápisků
- Obrázek 14** Náhled dvoukanálové projekce Naše ves
- Obrázek 15** Náhled dvoukanálové projekce Naše ves
- Obrázek 16 a 17** Podoba zamýšlené realizace